

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Analýzy národních funkcí v roce 2024

Eva Svobodová & Petra Šťastná
Národní knihovna ČR

Výroční seminář Souborného katalogu ČR a Národních autorit ČR, 28. 11. 2025

Obsah

- Národní funkce v síti knihoven
- impulsy pro jejich analýzu
 - úvahy o změně KS v NK
 - PNG v rámci projektu CARDS
- činnost v roce 2024
 - dva interní týmy
 - jeden externí tým
 - pracovní schůzky, “spanilé jízdy”, 2 jednání externího týmu
 - dotazníky spolupracujícím knihovnám
 - diskusní témata pro pracovní skupiny
- výstupem - dva samostatné dokumenty mapující výsledky analýz

Jak jsme začínali?

- oslovení ze strany koordinátorů projektu CARDS
 - možnost finanční podpory
 - možnost spolupráce s odborníky v rámci projektu
- předchozí úvahy o obnově systémů v NK
 - úvahy o nahrazení dosavadního knihovního systému s končící podporou
 - potřeba vypracovat analýzy o fungování obou kooperativních systémů směrem k realizaci
- spolupráce mezi NK jako správcem systémů národních funkcí a projektem CARDS sdružujícím akademické a odborné knihovny pro pořízení a provoz jednotného knihovního systému (PNG = Platforma Nové Generace)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Pracovní týmy

Interní týmy v rámci NK

složené z pracovníků oddělení
správy souborných katalogů a
národních autorit v NK

- pro SKC
- pro NA

překryv s pracovníky zapojenými do
výzkumného projektového záměru NK
ČR zaměřeného na propojená data

Externí tým

složený z pracovníků

- na různých pozicích
- v různých typech knihoven
- se zastoupením různých
knihovních systémů
- z projektu CARDS (A i B)
- clusterové knihovny
- zastoupeny byly projekty
knihovny.cz * obalkyknih.cz *
dnnt.cz * CENTRAL

Činnosti pracovních týmů

Interní týmy

- popis současného stavu
- příprava dotazníků pro spolupracující knihovny
- vyhodnocení dotazníků
- mapování zkušeností a přístupů v tuzemských knihovnách ohledně kooperace při katalogizaci
- mapování zahraničních zkušeností (včetně služebních cest)

Externí tým

- 2 společná jednání v hybridní podobě
- diskuze témat ohledně budoucnosti obou systémů

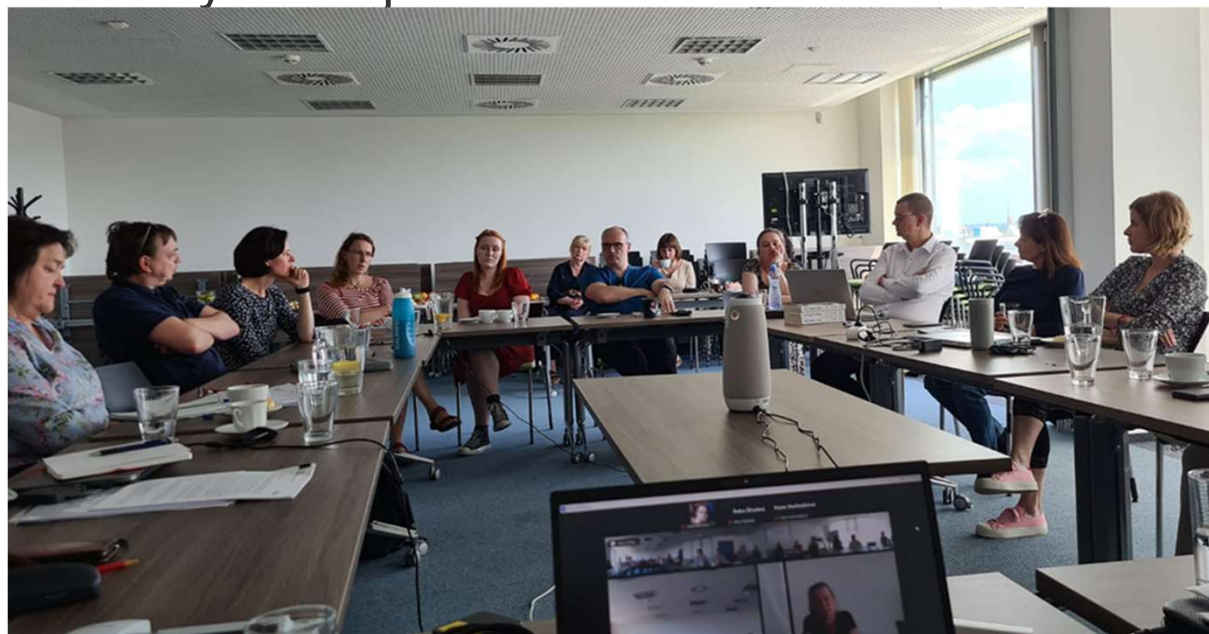
Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Práce týmů

Jednání interního týmu probíhala pravidelně cca 1x týdně

Externí tým - 2 společná jednání v hybridní podobě

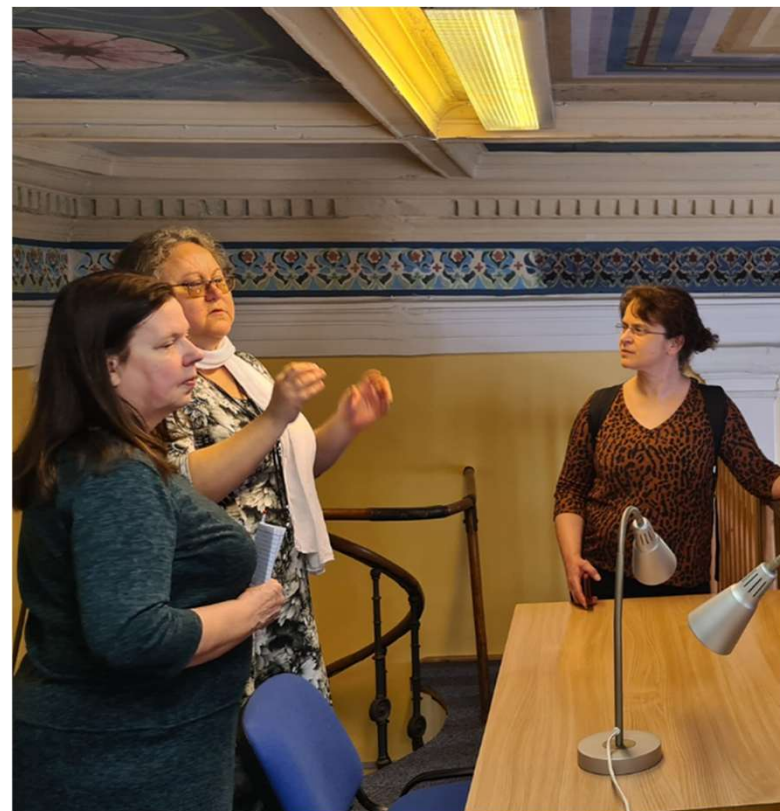
Konzultace na jednotlivých pracovištích

- S jednotlivými členy „externího týmu“ probíhala pracovní jednání přímo na jejich pracovištích nebo v jejich blízkosti
- Konzultovány byly možnosti zefektivnění fungování SK ČR v nových podmínkách včetně možnosti transformace SK ČR do podoby centrální báze a možnosti centrální katalogizace v ČR

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Knihovna Jabok

Univerzity - CARDS A / CARDS B

Masarykova univerzita v Brně

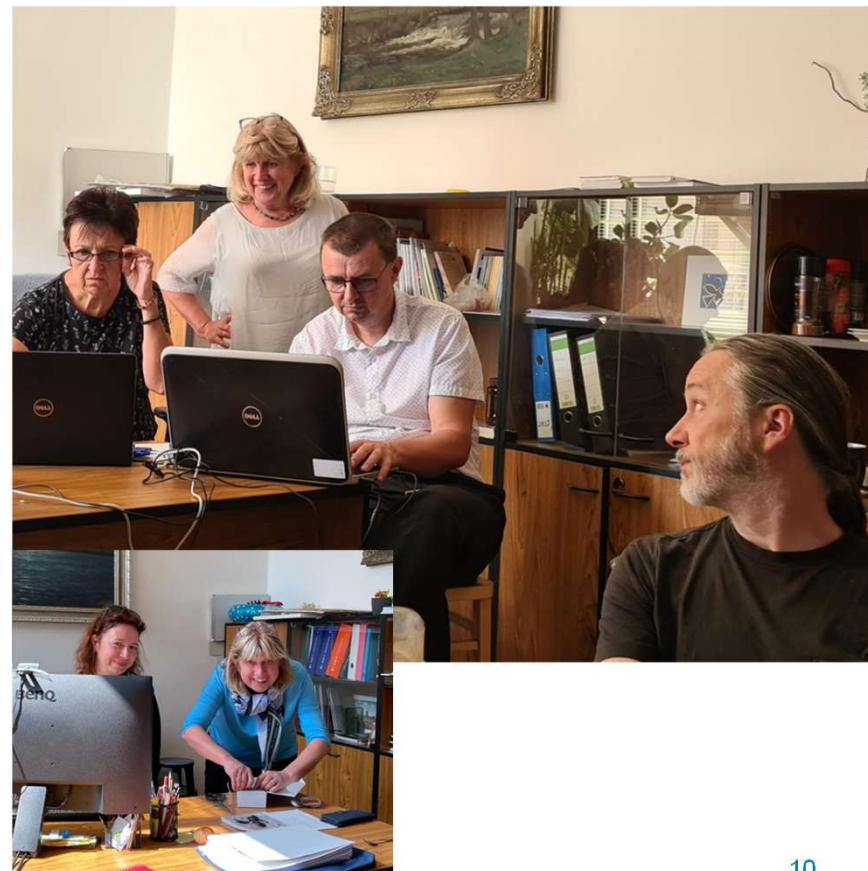
Univerzita Karlova v Praze

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Jihočeská vědecká knihovna České Budějovice

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Městská knihovna Česká Třebová

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Městská knihovna Ústí nad Orlicí

Zkušenosti s centrální katalogizací (1)

- Z praxe vyplývá, že centrální katalogizace je realizovatelná a může znamenat značné ulehčení a zefektivnění práce.
- Ve všech sledovaných případech ale funguje centrální báze v homogenním prostředí – knihovny používají stejný knihovní systém a jde o knihovny stejného typu.
- Je zajištěna stálá dostupnost, rychlá odezva, bezpečnost uložených dat, okamžité řešení případných provozních problémů.
- Počet zapojených knihoven v jednotlivých centrálních bázích není velký (od 9-55 knihoven).

Zkušenosti s centrální katalogizací (2)

- K úspěšnému provozu je nezbytné podrobné (ideálně opakované) zaškolení zúčastněných knihoven, včetně dostupné poradenské služby
- Ani při centrální katalogizaci není možné zcela předejít vzniku duplicit a chyb v záznamech. Odstraňování duplicit v centrální databázi předpokládá oprávnění k mazání záznamů (jednotek), toto oprávnění má jen omezený počet pracovníků.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Městská knihovna Praha

Konzultujeme i doma :-)

Setkání s knihovnicemi z Národního muzea

Setkání k budoucnosti Adresáře knihoven ČR

Závěry analýz

- zpracované ke konci roku 2024
- odevzdané koordinátorům projektu CARDS a vedení NK ČR
- realizace návrhů a doporučení na straně NK ČR

články v Newsletteru NK ČR

- Budoucnost Souborného katalogu ČR (Eva Svobodová)
<https://ipk.nkp.cz/newsletter/2025-2/budoucnost-souborneho-katalogu-cr>
- Národní autority ČR - výhled do budoucna (Petra Šťastná)
<https://ipk.nkp.cz/newsletter/2025-2/narodni-autority-cr-vyhled-do-budoucna>

Nástin možného dalšího vývoje pro SK ČR

Souborný katalog ČR může v budoucnu fungovat jako centrální databáze. Záznamy budou zakládány uvnitř báze - budou stačit minimální údaje a záznam bude postupně doplňován/zlepšován. Bude vytvořeno spojení mezi záznamem v centrální bázi a lokální bází přispívající knihovny, aby mohl být záznam v lokální bázi aktualizován. Knihovna bude mít možnost nastavit importní profil a stahovat si jen ta pole, která potřebuje. Zefektivní se proces katalogizace a zmenší se riziko vzniku duplicit uvnitř centrální databáze. Předpokládá se existence editoru (webové rozhraní). Dále se předpokládá odklon od MARCového formátu směrem k propojeným datům, využití Registru českých knih a otevření otázky způsobu zpracování vícesvazkových děl.

Do budoucna je velmi důležitá komunikace s knihovnami a propagace. Je třeba zohlednit případné obavy ze změny způsobu budování SK ČR. Úspěch projektu je podmíněn změnou myšlení v knihovnické komunitě.

Základní principy souboru národních autorit

- Soubor autorit a proces autoritní kontroly je nedílnou součástí zpracování metadat.
- V systémech propojených dat jsou soubory autorit základem budovaných a využívaných zdrojů identifikátorů.
- Správu souboru autorit zajišťuje Národní knihovna ČR, na budování souboru autorit se podílejí knihovny z celého spektra knihovní sítě podle svých možností.
- Využití souboru autorit je možné pro všechny typy knihovních systémů, k dispozici jsou exportní formáty podle aktuálních standardů.
- Soubor autorit je zpřístupňován v režimu otevřených dat k širokému využití i mimo systém knihoven s přihlédnutím k typu údajů.

Centrální katalogizace a propojená data

- téma kooperace a propojených dat
- budování centrální databáze (centrálního úložiště metadat) pro síť českých knihoven
- nástin budoucího řešení v souladu s recenzovaným článkem:

DROBÍKOVÁ, Barbora et al. Standardy a technologie propojených otevřených dat: Mohou nám propojená otevřená data a jejich standardy pomoci řešit problémy současné katalogizační praxe v České republice? *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 2, s. 5 –33. ISSN 1801-3252. Dostupný na: <https://knihovnarevue.nkp.cz/dokumenty/2024-2/Drobikova.pdf>

Další činnosti navazující na analýzy

- schůzka se zástupci projektu CARDS o možnostech další spolupráce na realizaci modernizace systémů národních funkcí (leden 2025)
- horizontální spolupráce na čištění dat v Souborném katalogu ČR a Národních autoritách ČR
- společné setkání se zástupci provozovatelů knihovních systémů (jaro 2025)
- opakovaná setkání ohledně modernizace knihovního systému NK ČR a dalších clusterových knihoven na téma centrální úložiště metadat
- do stádia realizace se posouvá řešení pro národní authority

Děkujeme za pozornost.

eva.svobodova@nkp.cz
petra.stastna@nkp.cz